

Κώστας Τζαβέλλας: Οι συντάξεις της ντροπής

Κάθε Τετάρτη στην εφημερίδα «Κόσμος»: Ένα θεατρικό έργο που αναφέρεται σε μια σημαντική στιγμή της μεταναστευτικής ιστορίας των Ελλήνων στην Αυστραλία. Το έργο του Κώστα Τζαβέλλα βασίζεται σε μια αληθινή ιστορία και είναι αφιερωμένο από τον συγγραφέα «σ' όλους τους άρρωστους, όλους τους φτωχούς, όλους τους αδύνατους που το κόλπο τους ταλαιπώρησε. Και σε όλους τους δυνατούς που είπαν όχι στο «Κόλπο». Είναι επίσης αφιερωμένο στον πατέρα του συγγραφέα με τα παρακάτω λόγια «Και... στον πατέρα μου Φώτη, τον αιώνιο φάρο της ζωής μου. Μια ταπεινή, μια ελάχιστη προσφορά. Κι... ένα συγγνώμη...». «Οι συντάξεις της ντροπής» εκδόθηκαν το 1993 σε βιβλίο με πρόλογο της Ερασμίας Γαλιατσάτου – Παπαγεωργίου (τον οποίο έχουμε ήδη δημοσιεύσει). Ευχαριστούμε θερμά τον συγγραφέα Κώστα Τζαβέλλα για την ευγενική του χειρονομία προς τους αναγνώστες μας. Μετά την ολοκλήρωση της δημοσίευσης του θεατρικού έργου θα ακολουθήσει εκτενής συνέντευξη με τον συγγραφέα που θα μας μιλήσει για την περιπέτεια της συγγραφής του βιβλίου αλλά και θα μας μεταφέρει τις σημερινές του απόψεις για το γεγονός που συντάραξε τον ελληνισμό στο τέλος της δεκαετίας του '70.

(Ο ΤΑΚΗΣ έχει ξεχωρίσει ένα γράμμα και έχει καθίσει σε μια καρέκλα.)

ΜΙΧΑΛΗΣ: Ε,... εσύ βλέπω δεν ακούς. Τι έγινε;

ΤΑΚΗΣ: «Έχω γράμμα. Από τα παιδιά μου!

ΜΙΧΑΛΗΣ: Τί; Γράμμα; Να το... να το έγινε το θαύμα! Καλά το 'λεγα εγώ της Μαρίας... αυτή η Κοινωνική Λειτουργός ήταν «πικραγουριά»! Την έδιωξα και όλα γύρισαν στο καλό. Έλα, έλα πιο κοντά. Εσύ σε λίγο θα αρχίσεις να τρέμεις σαν κι εμένα. Φέρ' το εδώ.

ΤΑΚΗΣ: Ναι πάρ' το εσύ. (Του το δίνει.) Δεν μπορώ να το διαβάσω. (Έχει βουρκώσει.)

ΜΙΧΑΛΗΣ: Ναι... αλλά καλύτερα να το διαβάσεις μόνος σου, με την πouxία σου.

ΤΑΚΗΣ: 'Οχι..., όχι διάβασε το εσύ. Δεν έχω μυστικά από σένα.

(Ο ΜΙΧΑΛΗΣ φέρνει τους καφέδες. Τα χέρια του τρέμουν. Ανοίγει το γράμμα.)

ΜΙΧΑΛΗΣ: Λοιπόν, αρχίζουμε...

Αγαπημένε μου μπαμπά,

Είμαι ο Σπύρος, γράφω μέσα από το δωμάτιό μου, αλλά ξέρεις εγώ μιλάω και για τους δυο μας: τον Φώτη και τον εαυτό μου. Είμαστε, όπως πάντα, δυο αδελφια αγαπημένα, όπως μας ήθελες. Σου 'χω γράψει πολλές φορές μπαμπά, αλλά τα γράμματα γύρισαν πίσω. Είχες αλλάξει σπίτι. Τώρα όμως μάθαμε με τη μαμά την καινούργια σου διεύθυνση από έναν παλιό σου φίλο που δουλεύει στο Προξενείο. Ξέρω αυτό θα το λάβεις... Σ' έχουμε επιθυμήσει πάρα πολύ όλοι, και ο Φώτης και η μαμά... Ναι, και η μαμά, μπαμπά μου, το 'χει μετανιώσει... Την έχω πιάσει πολλές φορές να κλαίει μόνη της. Σου 'χει γράψει κι αυτή τρία-τέσσερα γράμματα που τα είδα που γύρισαν πίσω και ζήτησε τόσες φορές να βρει το τηλέφωνό σου, αλλά της λένε ότι έχεις silent number. Ξέρεις, μπαμπά, μένουμε στο χωριό, στο σπίτι μας. Η μαμά το πρότεινε πρώτη και πρέπει, μπαμπά μου, να σου εκμυστηρευτώ και κάτι άλλο: εγώ ήμουν εκείνος που δεν αντέδρασα όσο θα έπρεπε, όταν μας είπε ότι δεν γυρίζει πίσω, όταν είχατε τσακωθεί. Σκέφτηκα ότι αυτή μας έχει πιο πολλή ανάγκη. Εσύ ήσουν πάντα πιο δυνατός και

α ς μην το δείχνες. Το ξέρω. Θα μπορούσα να κάνω φασαρία, μα σας αγαπώ και τους δυο και θα έπρεπε να ανακαλύψω τι υπήρχε ανάμεσά σας. Και τώρα ξέρω μπαμπά, ξέρω... σ' αγαπάει. Σ' αγαπάει και ντρέπεται. Την ακούω που το λέει, είχες τόσο δίκιο, έτσι λέει. Γι' αυτό μας έφερε στο χωριό στο σπίτι μας, στο σπίτι σου το πατρικό που αγαπάς. Και είναι τόσο όμορφα εδώ! Είναι όπως μας τα 'λεγες... Η Ελλάδα είναι μια υπέροχη χώρα, το χωριό τόσο όμορφο! Πηγαίνουμε σχολείο και οι δυο μας. Στην αρχή

ήταν δύσκολα αλλά τώρα συνηθίσαμε. Η μαμά μόλις ήρθαμε έπιασε αμέσως δουλειά στο παντοπωλείο του κύριου Χριστόπουλου και κάνει και τη μοδίστρα όποτε βρει. Εγώ κάνω Αγγλικά σε δυο παιδάκια και βγάνω το χαρτζιλίκι μου. Φέτος εγώ θα πάω στην Τρίτη Λυκείου – ογδόη την έλεγες εσύ – κι ο Φώτης στη Δευτέρα. Αλλά μάθε κάτι, ο Φώτης δεν θέλει να σπουδάσει. Θέλει να μείνει στα χτήματα, στις ελιές. Λατρεύει τις ελιές, τις λεμονιές και τις πορτοκαλιές. Ο θείος Κώστας λέει ότι ο Φώτης είναι ο καλύτερος κλαδευτής στο χωριό. 'Ολο κάτω στα χτήματα βρίσκεται. Ερχεται και με παίρνει και πηγαίνουμε κάτω στο ποτάμι και περπατάμε για ώρες. Φτάνουμε στη θάλασσα και γυρίζουμε και μιλάμε για σένα, για τη χώρα που γεννηθήκαμε, την όμορφη, την καταπράσινη Αυστραλία. Ο Φώτης μου λέει ότι εγώ πρέπει να γίνω αυτό που πάντα ήθελες να γίνεις εσύ: δικηγόρος κι αυτός θα γίνει χτηματίας. «'Αμα 'ρθει και ο μπαμπάς», μου λέει, «θα πάρουμε και ένα αγροτικό και θα 'μαστε βασιλιάδες». Το πήρα απόφαση, λοιπόν, μπαμπά μου, θα γίνω δικηγόρος. Θα γίνω αυτό που δεν έγινες εσύ. Το ξέρω θα 'ναι δύσκολο, πολύ δύσκολο, μάλιστα. Μα θα τα καταφέρω! Νιώθω μέσα μου ότι αυτό το χρωστάω σε 'σένα και στον εαυτό μου και σ' αυτό το σπίτι το άγιο που του είπες ένα πικρό «γεια σου» κάποτε... ελληνικό σχολείο, μας είχες διαβάσει σε μένα και τον Φώτη όταν πηγαίναμε ελληνικό στο Σύνδευ. Το θυμάσαι; Μας το είχες γράψει μαζί μ' ένα άλλο στο Αναγνωστικό μας: «Ο μη αδικών ουδενός δείται Νόμου». Έγραψα λοιπό «Σ' αυτή την αίθουσα εδώ που είναι η τελευταία του Γυμνασίου, αυτή που εμείς τα σημερινά παιδιά γινόμαστε σε λίγο άντρες το γνωμικό αυτό αξίζει να γραφτεί και τα σοφά του λόγια να τα πάρουμε για οδον στη ζωή μας. Και είναι ένα γνωμικό που η σημασία του είναι παγκόσμιο γιατί δεν γνωρίζει σύνορα και πατρίδες.

Σπύρος Ακριβόπουλος

(Ο Μιχάλης σταμάτησε βουρκωμένος.)

ΤΑΚΗΣ: (Βουρκωμένος κι αυτός.) Συνέχισε.

ΜΙΧΑΛΗΣ: Και ξέρεις, πατερούλη μου, αυτό κέρδισε, αυτό πήρε έπαινο. Ξέρεις ακόμη τι μου είπε ο κ. Τρυφωνόπουλος: «Αυστραλέ», μου είπε, «αυτό το γνωμικό θα μείνει πολλά χρόνια γραμμένο εδώ. Μπράβο σου!» 'Ολο το γυμνάσιο μιλούσε για μένα τον «Αυστραλό» – έτσι με λένε – και τ' άλλα παιδιά που πήραν έπαινο από κάθε τάξη. Στο σπίτι η μαμά τρελάθηκε, ούτε ξέρει τι κάνει, μια χαμογελάει και μια μας παίρνει αγκαλιά και κλαίει. Σ' αγαπάει, μπαμπά, σ' αγαπάει. Και πρέπει να σου γράψω και κάτι άλλο μπαμπά μου: εκείνο το βράδυ που κάνατε το μεγάλο καβγά τ' ακούσαμε όλα, ο Φώτης κι εγώ. Θυμάμαι είχες πει στη μαμά ότι θα μπορούσες να ήσουν «κάποιος», αλλά δεν έγινες. Κάνεις λάθος, μπαμπά μου! Κάνεις πολύ μεγάλο λάθος! Είσαι κάποιος! Είσαι ο πατέρας μου! Και κάτι ακόμα, μάθαμε ότι με το θείο Μιχάλη τα ξαναφιάγατε. Πόσο χάρηκα! Ήταν καλός

